Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 175. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ВЕРЕСНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 13, 1956. No. 175. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДПОВІДАЄ НА КРИТИКУ ДЕМОКРАТІВ

АЙЗЕНГАВЕР ВИСТУПАЄ ПРОТИ ЗАВОРУШЕНЬ В ПІВДЕННИХ СТЕЙТАХ І ЗАКЛИКАЄ ДО ЗДІЙСНЮВАННЯ ОБ'ЄДНАННЯ ШКІЛ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер на пресовій конференції заявив, що „Америка вірить в його чесність і вірить в те, що він не є шахраєм і ракетіром", як про це говорять деякі демократи. Президент був трохи поденервований, коли відповідав на запити журналістів про те, що він думає про гострі атаки демократів проти нього і проти його уряду. Айзенгавер в деяких моментах конференції відповідав із сарказмом та осмішував своїх політичних противників. Президент заявив, що не вірить в те, щоб вислід виборів в стейті Мейн був знаком того, що демократи виграють цьогорічні вибори. На думку Айзенгавера популярність губернатора Едмунда С. Москі причинилася не тільки до його перемоги, але вона спричинила і те, що виборці в тому стейті в деякій частині голосували на демократичних конгресменів. Президент сказав, що журналісти напевно читали в часописах про те, що про нього говорять деякі демократичні провідники, але він гадає, що на ці невірні оскарження навіть не треба відповідати, бо американський нарід знає, де є дійсна правда. „Я переконаний в тому, казав Президент, що я здобув собі численних приятелів в цій країні, і вони є навіть між вами", і не вірять в те, що я нібито є „шахраєм і ракетіром". Президент заявив, що не можна скасувати примусового покликування до військової служби, бо на це не дозволяє безпека цієї країни і вільного світу. Айзенгавер виступив проти спроб насильства, які відбуваються в деяких південних стейтах у зв'язку з ліквідацією окремих шкіл для кольорового населення. Президент закликав до того, щоб ступнево здійснювати об'єднання шкіл для білих і кольорових учнів та щоб повинуватися рішенням судів в тих справах. Він заявив, що покищо йому не відомо про те, що деякі стейтові урядовці виступають проти рішення судів. Якщо відомі будуть такі випадки, то департамент справедливости займеться ними. Айзенгавер твердив, що деякі люди користають із добробуту в цій країні, але публічно заявляють, що його немає в ЗДА, як це недавно твердив Адлей Е. Стівенсон. В фармерській справі Президент заявив, що не є корисні демократичні гасла, в яких обіцяється швидке збагачення фармерам. В справі своєї виборчої кампанії Президент сказав, що не має докладного її пляну, хоч і існує можливість, що він промовлятиме більше разів, як давніше плянував, бо дістає кожного дня численні запрошення до виголошування промов в різних районах. Президент сказав, що здійснить свою давнішу обіцянку, щоб викрити правду американському народові, бо вважає, що це буде найсильніший атут в його виборчій кампанії. Президент виявив широку скалю настроїв під час своїх відповідей журналістам: від поденервування, коли говорив про очорнювання його демократами, до поважно-серйозного тону, коли говорив про кризу в зв'язку з суеською справою. В справі прав стейту для Аляски Президент заявив, що буде за таким законопроєктом, який залишав би за федеральним урядом деяку контролю над тими частинами тієї території, які є важливі для оборони цієї країни.

СТІВЕНСОН РАДІЄ УСПІХОМ У МЕЙН

Демократичний кандидат на президента Адлей Стівенсон виявляє своє задоволення успіхом демократичної партії в стейті Мейн, де переміг демократичний кандидат на губернатора Едмунд Москі.

Президент закликає всіх до протилетунської оборони

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер окремим зверненням відкрив „Тиждень Цивільної Оборони", який почався 9-го вересня. В цьому зверненні Президент сказав, що справа Цивільної Оборони потребує „зрозуміння, допомоги і співпраці кожного американця". Айзенгавер закликає кожну американську родину, щоб була вишколена для протилетунської оборони, і щоб ця оборона була така сильна, щоб ворог не мав відваги до аґресії. „Наша ціль, казав Президент, бути на стільки сильними, щоб зберегти мир, бо слабі збройні сили і брак поготівля — осмілюють ворога до атаки." Під час Тижня Цивільної Оборони всі громадяни матимуть нагоду пізнати ціль і завдання протилетунської оборони та знайти в ній своє місце. Ця праця зробить людей ще кращими громадянами ЗДА, бо вони навчаться жити в мирі, здобубутому своєю власною пильністю і своєю підготовою. Президент закінчив своє звернення: „Всі ми причинимося до того, — кожний з вас на свій власний спосіб, — щоб здійснити те, за чим вічно тужили люди, але чого ще досі не осягли: світовий мир".

ЗДА НЕ ВОЮВАТИМУТЬ ЗА СУЕЗ — КАЖЕ АЙЗЕНГАВЕР

Вашингтон. — „Як вам відомо, ця країна не піде на війну, поки я займаю своє теперішнє становище, без того, щоб Конґрес був скликаний на сесію і щоб Конґрес виповів війну; одинокий виїнятток був би у випадку несподіваної і неспровокованої атаки на цю країну, коли б самооборона подиктувала б негайну відповідь, під час коли треба б скликати Конґрес для ції. Таким чином, коли річ іде про те, щоб приступити до якоїсь військової акції серед теперішніх обставин, то, очевидно, ми цього не зробимо. Проте, коли після вичерпання всіх мирних засобів, наступив би рід аґресії у частині Єгипту проти мирного користування каналом, то можна би сказати, що ми признали б, що Англія і Франція не мають іншого способу, як продовжування к о р и стування ним (каналом), навіть коли б вони мусіли діяти з більшою силою, аніж тільки плисти каналом... Я певний, що вона (справа Суеського каналу) буде предложена Об'єднаним Націям, поки були б ужиті заходи, що їх ви могли б назвати більш позитивними, матеріяльно-фізичними. — Не знаю, чи настав на це акуратно вже тепер час. Одиноке, що можу зробити, — повторити заяву: ми нараджуємось з усіми нашими союзниками в усьому світі, щоб ствердити, що таке найкраще можна б зробити в найближчому часі".

Таку відповідь дав Президент на своїй останній пресовій конференції з вівтірка 11-го вересня ц. р. на запит журналістів в справі становища ЗДА в теперішній стадії Суеського конфлікту. Відкидаючи участь у війні проти Єгипту, ЗДА все ж заапробували б військову акцію Англії і Франції, якщо вони раніше дійсно вичерпали б усі мирні заходи для поладнання конфлікту — пояснюють зацитовану відповідь Президента пресові коментатори. Крім наведеної заяви, Президент висловився з найбільшим признанням про працю Комісії П'ятьох, зокрема її голови австралійського прем'єра Мензіса, під час переговорів з єгипетським президентом Насером в Каїро. Президент не бачить підстави в останній ноті Нассера для нових переговорів, бо, мовляв, Нассер пропонує тільки скликати конференцію, не кажучи нічого про базу для переговорів, склад конференції, час і місце. Президент цілком приєднався до „розчарування" державного секретаря Доллеса фактом, що Нассер відкинув проєкт 18-ти держав.

ЗДА домагаються від комуністичного Китаю відшкодування за літак

Пейпінґ. — Англійський шарже д'аффер передав у ролі посередника комуно-китайському урядові ноту від уряду ЗДА, в якій цей останній стверджує ще раз, що комуно-китайські літаки заатакували 23 серпня 1956 р. без попередження і без справедливої причини американський літак та збили його, при чому згинули американські летуни й заподіяно велику матеріяльну шкоду. Тому американський уряд повідомляє китайських комуністів, що він сподівається, що вони заплатять за всі заподіяні тією атакою шкоди, включно з відшкодуванням родинам летунів, що тоді загинули. Американська нота відкликується до попередньої американської ноти з 31-го серпня, в якій були з'ясовані всі подробиці того комунокитайського нападу. —

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ ПОЧИНАЮТЬ РЕПРЕСІЇ ПРОТИ ЄГИПТУ

ЄГИПЕТ НАЗИВАЄ ВІДКЛИКАННЯ ЛОЦМАНІВ „САБОТАЖЕМ". — ПЕРЕДБАЧУЮТЬСЯ ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІ І ВІДКЛИКАННЯ ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Лондон. — У вівторок 11 вересня проголошено у Лондоні й Парижі короткий комунікат про висліди понеділкової Лондонської конференції англійського і французького прем'єрів і міністрів закордонних справ у справі Суеського каналу. У тому комунікаті, ствердивши, що през. Нассер відкинув пропозиції, предложені йому Комісією П'ятьох від імені 18-х держав, які в 90% користуються Суеським каналом, і висловивши подяку названій Комісії за її працю, державні мужі Англії і Франції заявляють, що „відмова президента Нассера переговорювати на цій базі створила дуже ґрізну ситуацію. Вони (англійські і французькі міністри) п е р е д и скутували дальші заходи, що їх треба вжити і дійшли в цьому до повної згоди". Англо-французький комунікат стверджує, що Англія і Франція змагають до збереження „панування права в міжнародних відносинах". За пресовими інформаціями, тими „дальшими заходами" мають бути економічні репресії проти Єгипту. До них належить також відкликання всіх лоцманів, що були на службі знаціоналізованої Єгиптом Компанії Суеського Каналу: ця компанія доручила лоцманам залишатись на своїй праці в Суеському каналі поки не закінчаться переговори в Каїро. Після невдачі місії Мензіса, названа Компанія оприлюднила тепер комунікат, в якому дозволяє залишити Єгипет усім тим лоцманам, які висловили були бажання репатріюватись з а р а з після проголошення Єгиптом націоналізаційного декрету. На 205 лоцманів тільки 12 греків не хочуть покинути праці, ну й — очевидно — 40 єгиптян. Між рештою є 61 англійців і 53 французи, 14 голляндців, 11 норвегів і ін. Крім цього, англійські й французькі кораблі мають відмовитись платити оплати за переїзд Суеським каналом новоствореній єгипетській адміністрації. Англійці і французи передбачають теж можливість проголосити повний бойкот Суеського каналу й скеровувати кораблі довкола Африки. Хоч це було б морочливим і дорогим засобом, проте він реальний і коли б дійсно всі 18 держав, які прийняли були в Лондоні відповідну, відкинену Нассером, постанову, тепер збойкотували Суеський канал, то це був би страшний удар для економіки Єгипту. Англія і Франція поважно призадумуються теж про заступлення середньосхідньої нафти нафтою з ЗДА й Венезуелі та приспішенням добування атомової енергії. Спроваджування нафти зі ЗДА й Венезуелі було б дуже коштовне і тому часописи повідомляють, що англійський амбасадор у Вашинґтоні розпочав уже розмови з державним департаментом на тему відповідної фінансової допомоги від ЗДА.

Якщо Єгипет рішив би не перепускати кораблів, що не хотіли б признавати єгипетської адміністрації, тоді Англія і Франція вбачала б у цьому своєрідний акт аґ... Речник єгипетського у... склав заяву, що Англія і Франція свідомо хочуть спровокувати ситуацію, яка виправдувала б їх військову акцію проти Єгипту. Відкликання лоцманів він назвав закликуванням до саботажу. — Крім цього, Англія і Франція задумують про всі свої акти інформувати Об'єднані Нації, але невідомо ще, чи вони звернуться взагалі до Ради Безпеки, щоб вона розглянула Суеський конфлікт.

Стівенсон закликає Президента до акції в справі расових непорозумінь

Ню Йорк, Н. Й. — Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон промовляв на зборах Ліберальної партії і заявив, що президент Айзенгавер повинен виявити більше дії в справі расових непорозумінь в південних стейтах в зв'язку з об'єднуванням шкіл для білих і кольорових учнів. Стівенсон казав, що Президент повинен вжити свого авторитету та допомогти тим, які борються за скасування окремих шкіл для кольорових дітей, а не виявляти свою невтральність в цій справі. Стівенсон приготовив собі промову на основі заяви Президента з минулого тижня, і не використав цьоготижневої заяви Айзенгавера, в якій Президент підтримав рішення Найвищого Суду та казав, що департамент справедливости потягатиме до відповідальности тих урядовців, які противляться здійсненню рішення Найвищого Суду ЗДА та його саботують. Стівенсон сказав. „Я переконаний в тому, що найвищий виконний орган повинен зробити все, що є в його силі, щоб створити відповідний клімат, в якому можна б було здійснювати закони та допомогти тим, які за ті закони борються". Ліберальна партія найменувала Стівенсона і Кіфовера своїми кандидатами на президента і віце-президента, а посадника Роберта Ф. Вагнера кандидатом на сенатора зі стейту Ню Йорку. Ця партія в 1952 році дала Стівенсонові 374,136 голосів.

Атомова лябораторія в Лос Аламос працює над ядровою ракетою

Лос Аламос, Ню Мексіко. — Представник Атомової лябораторії повідомив пресу, що ця лябораторія працює над конструкцією ядрової ракети. Працю ведуть в цьому році, і не хочуть, покищо, викрити, в якому стані вона находиться. Якщо вона буде успішна, то це буде великий крок вперед до здійснення подорожей по міжплянетних просторах, і одночасно буде конструкцією керованої ракети, яку можна буде вистрілювати на необмежену віддаль. Викриття „Відділу Н" в цій лябораторії сталося в зв'язку з повідомленням про затруднення в ній інженера Вільяма Ф. Карлсона з Брістолю, Коннектикат. Це була перша згадка про те, що ведеться праця в цьому напрямку, і її опубліковано на те, щоб ті науковці, які мають бути там затруднені, знали, над чим вони будуть працювати. Голова „Відділу Н" в цій лябораторії д-р Ремер Шрайбер, уродженець Мек-Міннвілл, Ореґон, і працює для Комісії Атомової Енерґії від 1943 року. Він працював в Лос Аламос і тоді, коли там викінчували армійський, так званий „Менгаттен проєкт", це значить, коли там будували першу атомову бомбу.

Воррен хвалить індійське судівництво

Вашинґтон. — Головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен заявив після повороту з Індії, що „відноситься з великою симпатією до індійського народу та його уряду". Воррен сказав: „На мою думку вони віддані не тільки політичній і економічній незалежності, але також і вільним інституціям і засадам демократії". Воррен виїхав був на вакації до Швайцарії і там дістав запрошення від індійського уряду, щоб приїхав до тієї країни та запізнався з тамошнім судівництвом та адвокатурою. Про індійське судівництво американський головний суддя Найвищого Суду ЗДА висловився так: „Індійські суди стоять на високому рівні. Вони розпачливо дбають про те, щоб кожному в тій країні дати можливість розвитку та піднести життьову стопу населення при допомозі вільних інституцій".

Москва хоче „тимчасового миру" з Японією

Токіо. — В японській пресі появились відомості, що японський уряд обмірковує можливість „тимчасового миру" з Совєтським Союзом, що його буцім-то хотіла би підписати Москва. Такий мировий договір складався би з точок: 1) заява про формальне закінчення воєнного стану між СССР і Японією, 2) встановлення взаємних амбасад в Токіо в Москві, 3) згода СССР відкликати своє „вето" проти прийняття Апонії до Об'єднаних Націй, 4) звільнення решти японських воєнних полонених, що перебувають в СССР і 5) підписання совєтсько-японського рибальського договору. Про територіяльні претенсії японців (до Курильських островів) у такому договорі взагалі не згадувалось би, що давало б формальну змогу Японії висунути знову цю справу у відповідному часі на відповідному місці. Такий мировий договір підписав би сам японський прем'єр Гатояма, який для цієї цілі поїхав би до Москви. Одначе в японському уряді є поділені думки, бо існує також погляд, що коли тепер не вирветься в Москви згоди на зворот бодай тих двох островів із Курильського архіпелягу, на які настоював міністер Шіґемітсу, то Москва ніколи нічого вже не зверне. Тому деякі японські політики дораджують не спішитись і радше натискати дальше на Москву, як підписувати з нею такий карлуватий договір.

Аденауер вирішив відкласти поїздку німецької парляментарної делеґації до Москви

Бонн. — Канцлер Конрад Аденауер вирішив відкласти на необмежений час поїздку делеґації західньо-німецького парляменту до Москви, куди її запросив совєтський уряд вже два місяці тому. Провід християнсько-демократичної партії, яка творить більшість в західньо-німецькому парляменті підтримав рішення канцлера К. Аденауера, щоб не приймати совєтського запрошення і не висилати парляментської делеґації до Москви аж до того часу, доки Совєти не дадуть офіційної відповіді на передану совєтському урядові ноту в справі об'єднання Німеччини. В політичних колах сподіваються, що ця поїздка не відбудеться взагалі, бо ледве чи Москва схоче дати задовільну відповідь на західньонімецьку ноту. Рішення Аденауера викличе безсумніву гостру критику з боку опозиційних партій і преси, які стоять на становищі, що відмова від поїздки парляментської делеґації до Москви — це проґайнування нагоди добитися безпосереднього порозуміння з Москвою в справі об'єднання Німеччини. Деякі німецькі часописи звертають у звязку з цим увагу на факт, що останніми місяцями їздили вже до Москви парляментські делеґації різних не-комуністичних держав.

Княжна Реніє прибула до ЗДА

Ню Йорк, Н. Й. — Відома кінова зірка Ґрейс Келлі — теперішня княжна Реніє прибула з своїм чоловіком князем Монако Реніє III до ЗДА, щоб відвідати свою рідню в Филаделфії, Па. Як тільки княжа пара зійшла з корабля, „Юнайтед Стейтс", журналісти почали випитувати княжну про її пляни в зв'язку з майбутньою дитиною. — Княжна Ґрація відповіла, що вже мають вибрані три імена для майбутнього наслідника престола, але не хотіла виявити, які. В Ню Йорку княжна заїхала до свого помешкання при 5-ій Евеню, бо там має робити закупи для себе і для дитини. З Ню Йорку князь Реніє від'їде з дружиною до Филаделфії. Князь казав журналістам, що його дружина мала в Монако численних американських відвідувачів, головним чином із Филаделфії, які бажали побувати і в середині княжого палацу, а не тільки подивитися на нього знадвору.

Азійсько-африканські держави скаржать Францію за Альжир до ОН

Об'єднані Нації. — На довірочному зібранні всіх арабських, азійських та африканських країн, членів Об'єднаних Націй, рішено звернутись з листом до генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда з листом, в якому жадається від нього поставити знову справу Альжиру на денний порядок найближчої Генеральної Асамблеї ОН, яка збереться 22 листопада ц. р. Детальні постанови цієї наради залишились покищо тайною, так, що не є виключене, що ті держави зажадають з н о в у скликання Ради Безпеки для альжирської проблеми, дармащо минулого літа ця справа не змогла зібрати в Раді Безпеки сімох голосів „за", щоб перейти на мериторичний розгляд і в Раді Безпеки і в Генеральній Асамблеї. В мин. сесії ОН Франція стояла на становищі, що проблема Альжиру це її ,внутрішня справа' і бойкотувала було навіть на знак протесту якийсь час пленарні засідання ОН. Арабські, азійські і африканські держави стоять на становищі, що 22-місячна партизанська війна на терені Альжиру і зосередження там 400,000-ої французької армії —, це небезпека для світового миру і цим вони арґументують к о н е ч н і с т ь скликання Ради Безпеки. Покищо не виявлено, коли арабські держави поведуть цю акцію на терені ОН.

В АМЕРИЦІ

● **На дім Юджіна Генкала** в Ґрейт Рівері, Лонг Айленд, Ню Йорк, впала з літака 71фунтова антена, малощо не вбивши дружину Генкела. Антена пробила дах, стелю і розбила фортепіяно.

● **На 12 вересня** в ЗДА назначено „День Молитви", до якої недавно закликав президент Айзенгавер. Американці повинні в той день молитися в церквах, домах та в приміщеннях, де вони працюють, щоб Бог опікувався ними та їхньою країною і охоронив їх від всякого зла й небезпеки.

● **Луіс Марковіц** із Ню Йорку вислав 12 червня поспішного листа („Спешел Делівері") до м. Ґаррісону в Ню Джерзі, віддаленого на 13 миль. Лист дійшов до Гаррісона лише 20-го червня, хоч його можна було б занести до того містечка пішки за один день.

● **Нововибрана „Міс Америка"**, Маріян Ен Найт, 19 років, студентка Кукер каледжу в Південній Каролайні, прибула до Ню Йорку, де житиме три тижні, а після того поїде до Англії і Франції. Як „Міс Америка" вона дістала 70,000 долярів

● **На поліцію в Шрівпорті**, Луїзіяна, прибув чоловік і заявив, що він є Корінтіян Гувер, якого поліція проголосила небіжчиком. Гувер довів, що він живий, а капшук, який знайдено на трупі якоїсь людини, у нього вкрали разом із документами.

● **„Міс Всесвіту" 1955 року** Маріям Стівенсон вийшла заміж за Дона Антона з Колумбії в Південній Каролайні. Вона не захотіла шукати щастя в Голлівуді, як це їй пропонували, але закінчила каледж і тепер працює в телевізії.

● **Згідно з ухвалою Конґресу**, президент Айзенгавер має вирішити чи то є в інтересі ЗДА вислати Юґославії 300,000 тонн пшениці, про які вона просить.

● **Ліберальна партія** атакує уряд президента Айзенгавера, заявляючи, що теперішній добробут — це „похмура ілюзія", а „мир у світі" — це низка поразок в холодній війні.

● **Президент Коста Ріка** Хозе Фіґерес виїхав до Мехіко, звідки має їхати до Европи. Національна Асамблея дозволила йому бути закордоном впродовж 75-ох днів.

СТ „Україна" — Торонто в Метрополії

Кількакратний ч е м п і о н футболу онтерійської Національної Ліґи СТ „Україна", Торонто, загостить до нашої метрополії і розіграє в суботу 14 вересня на грищі Шіцен Парку в Норт Берґен, Н. Дж. товариські змагання з копунами Українського Спортового Клюбу (УСК-у) Ню Йорк. Це перша в нюйоркській метрополії візита наших симпатичних спортовців Торонта, що здобувають славу Україні на футбольних майданах Канади і ЗДА. В неділю вони зустрінуться у відплатних змаганнях із Мадярським С.К., який недавно переміг „Україну" в Торонті з вислідом 3:2.

Проф. М. О. Ветухів у Японії

Президент УВАН, проф. М. О. Ветухів, відлетів 4 вересня з Парижу через Індію до Токіо для участи в міжнародній спеціяльній конференції, присвяченій н а й актуальнішим проблемам сучасної генетики. На конференції проф. Ветухів має доповідь з галузі теоретичної генетики, побудовану на матеріялах експериментальної праці проф. Ветухова в Колумбійському університеті. З кінцем вересня проф. Ветухів має повернутися з Японії до Ню Йорку літаком через Тихий океан.

В СВІТІ

● **Делеґація** совєтського летунства, яка під проводом маршала Жіґарьова „ревізитувала" високих старшин англійського летунства, що їздили були до Москви на летунську параду в червні ц. р., від'їжджаючи з Лондону, висловлювалась з найбільшим признанням про високий технічний рівень англійських воєнних літаків і вишкіл англійських летунів.

● **Недалеко летовища** в Аммані, столиці Йорданії, змушений був приземлитися вночі великий пасажирський літак через одну хвилину після того, як піднявся до лету. 52 пасажири й 4 члени залоги врятувалися з машини, яка, вдарившись підвоззям об землю — загорілася. В метушні залишилась в літаку і згинула 3-місячна дитина.

● **У Дахав**, німецькому місті, що з гітлерівських часів набуло злої світової „слави" від страхітливого кацету, заложено великий парк в пам'ять жертв нацизму. На церемонії закладин парку було приявних кількасот колишніх в'язнів Дахав. Міжнародний Комітет „дахавців" з централею в Брюселі (Бельґія) розпочав збирання фондів між колишніми в'язнями цього кацету для споруджения пам'ятника.

● **Лайпціґський я р м а р о к**, один із найславніших міжнародних ярмарків з передвоєнних років, закінчився підписанням торговельних умов з СССР на 1,250,000,000 рублів. 274,097 осіб відвідало цей ярмарок за вісім днів, в тому числі 15,057 з Західньої Німеччини. Східньо-німецькі комуністи х в а л я т ь с я успіхом.

● **Місяць польсько-совєтської „приязни"** розпочався в сателітній Польщі, як і кожного року, 1 вересня, але проходить він в цьому році дуже мляво й без фабрикованого згори офіційного „ентузіязму". Часописи підкреслюють „самостійність країн соціялістичного бльоку" та „корисність для комуністичної Польщі з досвіду Совєтського Союзу в будуванні соціялістичного суспільства". Сателітний варшавський уряд очевидячки свідомо затушовує славлення Москви, рахуючись з ворожими Москві настроями польських мас.

● **Кипрські підпільники** закепкували із зверненого до них заклику англійського маршала Гардінґа піддатися. Вони пустили серед білого дня на головну вулицю столиці Кипру Нікозії осла з причепленими до хвоста двома маленькими дерев'яними рушницями і з таблицею, перевішеною через шию, з написом: „Піддаюся!"

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На пів року	6.50	One year	$12.00
На три місяці	3.50	Six Months	6.50
На рік	$12.00	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛІТИКА ПОДІЛУ

Уряд Федеративної Німецької Республіки (Західньої Німеччини) виступив з новою ініціятивою в справі об'єднання розділеної у висліді другої світової війни Німеччини, здійснення якого він поставив головним завданням своєї внутрішньої і зовнішньої політики. Добиваючись цього здійснення, цей уряд пішов у вересні 1955 року на встановлення безпосередніх дипломатичних взаємин з Совєтським Союзом, сподіваючись, що таким чином пощастить договоритися скорше і певніше з вирішним у цій справі чинником, що ним стала в сучасній ситуації Москва. Тепер, в річницю відвідин Аденауера у Москві, західньо-німецький уряд передав совєтському урядові спеціяльну ноту з окремим докладно розробленим й уарґументованим меморандумом, в якому з'ясовано всі неґативні наслідки поділу Німеччини не тільки для справи світового миру, але й для престижу самого Совєтського Союзу.

У своїй ноті уряд Федеративної Німецької Республіки домагається об'єднання Німеччини, розділеної вже 11 років на дві частини, шляхом вільних виборів у цілій Німеччині, переведених згідно з національними інтересами всього німецького народу і з інтересами европейської безпеки. Водночас із цим західньо-німецький уряд, щоб послабити совєтський арґумент, що об'єднана Німеччина може в майбутньому загрожувати Совєтському Союзові й іншим державам на Сході Европи, пропонує ряд ґарантій, включно із створенням здемілітаризованої зони вздовж німецького східнього кордону.

Домагання, щоб Москва погодилася на об'єднання Німеччини, мотивоване в меморандумі низкою арґументів, слушних не тільки з людської та національної точки зору, але й з погляду на міжнародний мир і безпеку. Західньо-німецький уряд стверджує, що тимчасовий окупаційний стан, внаслідок якого розділено Німеччину на окупаційні зони, став тривалим, і що вже самий цей факт впливає неґативно на міжнародні взаємини в Европі. Зокрема, ситуація в Східній Німеччині є далекою від нормальної, на що вказують такі факти, як робітнича революта, що відбулася 17 червня 1953 року в Берліні й інших містах Східньої Німеччини, як і те, що із східньо-німецької держави „робітників і селян" тікає, і то ще тепер, в 1956 році, кожного місяця пересічно 23,712 людей. Закінчується меморандум ствердженням, що вдержування ненормального стану з розподілом Німеччини впливає на неґативне ставлення до Москви всього німецького народу, який добачає в цій совєтській політиці спробу постійного встрявання у німецькі справи. В меморандумі наведено навіть такий арґумент, як те, що встановлення добросусідських взаємин між німецьким і совєтським народами лежить в інтересі обидвох націй і що об'єднання Німеччини вплине великою мірою на стабілізацію миру й безпеки, що повинно бути також в інтересі самого Совєтського Союзу.

Всі ці арґументи, як вже сказано, слушні й переконливі для кожного і для всіх, тільки не для Москви. Беручи до уваги їх слушність, західньо-европейська та американська опінія й офіційні чинники висловили впевнення, що німецькі домагання знайдуть позитивний відгомін совєтського уряду. Тим часом заступник міністра закордонних справ СССР Андрей Громико, приймаючи ноту і ще не ознайомившися з нею, попередив рішуче, що об'єднання Німеччини неможливе з огляду на ... змілітаризування Західньої Німеччини і на придушення свободи і громадянських прав у тій країні. Цим своїм попередженням Громико знівечив заздалегідь можливість будь-яких дальших розмов на тему об'єднання Німеччини.

Сподіватися, що Москва погодиться на об'єднання Німеччини — справа цілком даремна і безвиглядна. Не об'єднання бо, але існування розділеної Німеччини лежить в інтересі Москви. Погоджуючися на вільні вибори в цілій Німеччині і на об'єднання 17 мільйонів східніх німців із Західньою Німеччиною, Москва не тільки втратила б одного із своїх сателітів, але й позбулася б важливої стратеґічно випадової бази в Середущій Европі, вартнішої і суттєвішої для неї, як загальноевропейський мир чи міжнародна безпека.

Політика поділу є одним із головних принципів совєтського імперіялізму. Здійснюючи свої основні цілі, Москва зуміла не тільки використати для себе окупацію Німеччини, але й добитися розподілу Кореї і востаннє розподілу В'єтнаму. Коли й має що Москва на меті, то хіба те, щоб об'єднати з загарбаними вже частинами ще незагарбані, значить в даному випадку об'єднати Західню Німеччину із Східньою в одну комуністичну державу.

НА ШЛЯХУ ДО РАСОВОЇ РІВНОСТИ

Початок нового шкільного року позначився в деяких південних стейтах жалюгідними проявами расових пристрастей. Безпосередня їх причина — це бажання муринських дітей, чи пак їхніх батьків, скористати вперше з проголошеного 17 травня 1954 року рішення Найвищого Суду ЗДА, згідно з яким сеґреґація дітей у школах за расовим принципом перечить Конституції, бо в практиці унеможливлює загарантовану Конституцією рівність в користанні з шкільної освіти. На 17 південних стейтів, плюс дистрикт Колумбії, де зобов'язував расовий поділ дітей по школах, у дев'ятьох стейтах і в дистрикті Колумбії позначився поступ в процесі інтеґрації (включення муринських дітей в спільні школи), без клопоту, або з авантурами. Найгладше пішла справа перемішання білих і муринських дітей у спільних школах в дистрикті Колумбії — на 100%, із скасуванням окремішних шкіл. Так само у стейтах Мізурі і Мериленд інтеґрація (включення) муринських дітей іде гладко вперед: в першому з цих двох стейтів вона охопила 88% чорних дітей, в останньому — 85%, і фахівці запевняють, що в наступному році ця проблема, що стосується 250.000 чорних дітей, буде остаточно розв'язана. До другої групи належать стейти Аркензо, Делавар, Кентокі, Оклагома, Теннесі, Тексас і Вест Вірджінія. Живе там 550.000 муринських дітей у шкільному віці. „Білі" школи в цих стейтах виявили здебільша готовість приймати муринських дітей, але це викликало дуже часто бурхливі демонстрації — в школах і на вулицях. Деякі стейти не виявили одстайної постави в цій справі. Так, напр., у західньому Тексасі всі школи погодились на інтеґрацію, тоді як у східній частині цього самого стейту, де живе 90% всіх муринів стейту, тільки один повіт зрікся принципу сеґреґації. Так само поділився стейт Кентокі. У стейтах Теннесі й Аркензо тільки горстка муринських дітей зголосилась до білих шкіл, але саме в тих стейтах відбулися найголосніші демонстрації. Зате у вісьмох стейтах взагалі не допущено ще муринських дітей до спільних із білими дітьми шкіл. Це — Алабама, Флорида, Джорджія, Луїзіяна, Міссіссіпі, Норт Каролайна, Савт Каролайна і Вірджінія, — де разом є 1,900.000 муринських дітей у шкільному віці. Коли глянути на мапу, то видно, що це найглибше на південь положені стейти, там, де найперше розпочалось невільництво і найглибше закоренилась традиція расового поділу. Проте, цікаво, що й серед цих „затвердлих" стейтів, у Вірджінії, Норт Каролайні і Луїзіяні, прийнято в цьому році муринських студентів до стейтових університетів і каледжів. Тільки в народних і середніх школах („гай-скулах") не переведено в цьому шкільному році інтеґрації ні в одному повіті названих зосьми стейтів.

На цілу країну наробили галасу авантури в стейтах Теннесі, Кентокі і Тексасі. У гірському містечку Клинтоні в Теннесі, де живе всього 4.000 мешканців включно з 350 муринами, 12 муринських дітей зголосились до „білих" шкіл і були туди прийняті. Три дні вони приїздили до школи автами своїх батьків і їх ніхто не напаствував. Виходили вони зі школи весело й гамірливо, як усі діти. Клопіт почався, коли в містечку появились позамісцеві агітатори, які підбурювали білих батьків проти чорних. Частина білих учнів почала демонстративно покидати школу, коли входили туди чорні, юрба демонстрантів вибила в автах вікна і почала погрожувати чорним. Губернатор Франк Клемент (який був головним промовцем на Демократичній конвенції) закликав був національну ґвардію для вдержання спокою, і кілька днів 600 військовиків у повному озброєнні охороняли муринську дільницю, та оточували школу. Подібна історія повторилась в маленькій оселі Оливер Спрінгс в сусідстві Клинтону. У містечку Стурджіс в Кентокі, що нараховує 2.500 мешканців, здебільша вуглекопів, дев'ять муринів зголосились до місцевого „гай-скулу". Їх прийняли, але юрба білих, які почали збиратись на вулицях, загрозила побиттям чорних. Губернатор А. Б. Чендлер закликав військо, під охороною якого чорні діти ходили й вертались із школи. В сусідній оселі Клей люди з вулиці не допустили двох муринських дітей до школи. У Менсфілді в Тексасі білі демонстранти відстрашили десяток негритянських дітей від відвідування „білої", чи пак уже мішаної школи, дармащо губернатор А. Шиверс також дав їм військову охорону.

Вся ця історія розкриває добрі й погані сторінки. Коли ворожа Америці комуністична преса розтрублює демонстрації білих і представляє чорних у ролі мученицьких жертв, то, поруч із безумовно жалюгідним фактом демонстрацій білих, виявилось чимало позитивних сторінок. Отож самі демонстранти, продовжувачі традиції расової нетолеранції, все ж не піддались пристрастям настільки, щоб вхопитись за фізичне насильство. Ніде ні в одному випадку не побито дітей чи їхніх батьків. Почуття закономірности ввійшло вже так глибоко в кров навіть расових фанатиків, що вони кричать, носять транспаренти з пристрасними гаслами, палять великі опудала і, вночі, хрести перед шкільними будинками, але на цьому й кінець. Далі: скрізь, де виникали безпорядки, цивільна влада негайно встановлювала спокій, виступаючи в обороні муринської меншини. Навіть у вичислених вгорі 3-х найконсервативніших і найбільш „упертих" стейтах спротив реалізації названого на вступі рішення Найвищого Суду проявляється леґальним способом: до тамошніх стейтових законодатних установ зголошено такі законопроєкти, які, не заперечуючи рішення Найвищого Суду, в практиці утруднюють введення його в життя, узалежнюючи інтеґрацію від таких передумов, як віддалення школи від місця замешкання дитини, розмірів шкільного будинку, згоди батьків і т. п. В деяких місцевостях батьки муринських школярів самі не кваплятся записувати своїх дітей до білих шкіл, побоюючись, щоб їхні білі працедавці не звільнили їх з праці, але таких випадків господарської дискримінації ніде ще не було. Цікава подробиця, про яку згадано вище, що не так самі батьки білих школярів і місцеві люди, як радше аґітатори ззовні намагалися вносити неспокій.

Підсумок цих подій такий, що інтеґрація, хоч нелегко, все ж поступає вперед. І вона напевно ступатиме цим шляхом і далі, ламаючи льоди заскорузлости й забобонів. Початок цьогорічного шкільного року доказав знову повну правильність становища през. Айзенгавера, який раз-у-раз твердить, що тільки час, терпеливість і ступнева еволюція поглядів можуть вплинути на задовільну розв'язку проблеми, що існує не тільки у сфері розуму та логіки, але й ірраціональних почувань та пристрастей. І тому не мають рації ані фанатики, задивлені у „вищість" білої раси, які думають, що механічними способами можна розмежовувати світ думок, ані ті апостоли расової рівности, які нетерпеливляться і силою хотіли б наломити білих до практичного стосування теорії повної расової рівности. Відносини в Америці від часів Громадянської війни змінилися до невпізнання. Вони й далі будуть змінюватись по лінії ідеалів, проповідуваних Линколном, аж доведуть до повної їх перемоги на всьому терені ЗДА, включно з нині ще „опірними" південними стейтами. І тому, з дальшої перспективи, ці останні авантури мають дуже мале значення, бо вони сильно обмежені — і в часі і в просторі.

Любомир О. Ортинський

ПОЛЬСЬКІ „ІКРОЇДИ"

При кінці двадцятих років називали у Львові ікроїдами тих українців, що відвідували совєтського консула Лапчинського на вул. Набєляка і давали себе запрошувати на ікру. Ікра і зміновіховство перейшло від того часу до українського політичного словаря на означення браку політичної стійкости супроти большевицької тактики коекзистенції і наївного захоплювання загірними комунами. Кінець українських ікроїдів відомий і він вирішно причинився до того, що імунізував українську спільноту від розкладово-інфільтраційної політики большевиків.

Поляки таких досвідів не мають і тому переживають тепер клясичне перевидання того, що вже раз було з деяким успіхом застосоване большевиками на українському відтинку. Це, що в останніх місяцях діється на відтинку польської еміґрації по відношенні „ікроїдства", заслуговує на найпильнішу нашу увагу з двох моментів: щоб усвідомити собі процеси, що проходять в наших сусідів і бути приготованими на те, що і на нашому відтинку подібні большевицькі загри не виключені.

Прорвана гребля

Зачати б від ствердження фактів: фронт польської протибольшевицької еміґрації заломлюється! Гребля, що ще до недавна розділювала два світи — поляків на Заході і варшавський режим — дізнала в останніх місяцях дуже поважного прориву. Не лише, що повернуло до Польщі цілий ряд більше чи менше визначних діячів. Але і серед поляків, що ще не рішилися на цей крок і з різних причин мабуть ще довго останнуть на Заході, проходить докорінна переоцінка на такі засадничі справи, як співпраця з режимовими виданнями, кореспондентура в режимових газетах, різні види співпраці на відтинках публіцистики, літератури, науки і мистецтва. Бо хоча Союз польських письменників на чужині видав був на початку цього року засуджуючу залву про співпрацю з режимовими культурними інституціями і пресою, стан фактичний є такий, що більше десятка польських публіцистів і робітників пера на Заході вже співпрацює з режимом, а цілий ряд інших є в тракті препарації висланниками Варшави.

Справа співробітництва з режимовими виданнями прийняла таких форм, що в найновішому числі паризької „Культури" (вересень 1956 р.) Мєрошевський від імені її редакційного колективу висуває постуляти, які при такій співпраці мусять бути узглядненні, включно до проблеми гонорарів і в якій валюті вони повинні бути виплачувані...

Взагалі, останній політичний курс цього передового польського журналу, а в першу чергу самого Мєрошевського, мусить викликати багато застережень. Очевидно, не наша справа журитися польськими проблемами і доцільністю такого чи іншого курсу політики їхньої еміґрації. Це в першу чергу внутрішньо-польська справа і нас вона цікавить остільки, оскільки вона має відношення до цілости протибольшевицького фронту. Отже, на нашу думку, справи зайшли вже так далеко, що існування цього фронту поставлене під великий знак запиту. Точно справу беручи, з польської сторони на еміґрації не було ще дотепер якогось авторитетного ствердження, що ясно підкреслювало б спільність польського і українського фронтів, не було ще навіть позитивної заяви до українських д е р ж а в н и ц ь к и х змагань (маю на увазі офіційні становища обидвох польських політичних центрів, а не виступи поодиноких людей чи навіть груп). Але в генеральному маштабі протибольшевицької боротьби поляки займали тверду фортецю спротиву і боротьби і як такі були нашими і всіх інших большевизмом поневолених народів, союзниками. Тепер ця фортеця вищерблюється в приспішеному темпі і зникає навіть ця найелементарніша політично-програмова база, яка донедавна зводила нас в один фронт. В липневому виданні згаданої „Культури" М є р о ш е в с ь к и й сформулював цілі польської політики так: „ціллю нашої політики є виключно відзискання незалежности, а не ... заглада Совєтського Союзу і винищення комунізму на всіх закутках землі". Концепція, що речі, не оригінальна, можна б навіть сказати запозичена внещодавно спрецизованому погляді Джорджа Кенана про дефінітивність теперішнього порядку на европейському Сході, тільки, якже ж інакше, прифастригована ще до неї Польща. Вона, ця куца псевдоконцепція є теж від років проповідувана численними німецькими ревіндикаторами з тією тільки різницею, що в їх випадку пуп землі кінчається старим німецьким східнім кордоном. А що постановка такої політики вийшла вже зі сфери публіцистичного к о н ц е п т у в а н н я і ввійшла в стадію реалізації — доказом цього є останній „Діялог" — передова Мєрошевського в „Культурі", де підтягнено шлюзи греблі доволі високо і де апробується коляборацію з режимом, поворот до Польщі і т. п. Для об'єктивности треба відмітити, що цю коляборацію узалежнено ще від кількох „але", які є патріотичним фіговим листком для прикриття експерименту, кінця якого ані автор ані його товариші не всилі передбачити.

Розрахунок на перехитрення Москви

Мєрошевського знаю особисто, і не маю найменших сумнівів щодо його польського патріотизму. Теж і щодо блискучости його пера. Але як кореспондент краківського ІКЦ в Німеччині, а згодом еміґрант в Лондоні, він таки ніколи не мав змоги стрінутися з большевизмом в практиці. Взагалі Схід є для нього табу, що і сам признає. Коли ж він береться формулювати цілі політики на цій маґістралі то робить це, на мою думку, з такого розрахунку: лобовою атакою повстань нічого не осягнемо і тому треба використати всі можливості, щоб зсередини здобути в Польщі позиції і впливи для своїх поглядів, мати доступ до мас і в слушний момент ці впливи відповідно скапіталізувати. В дусі польської національної рації стану — розуміється. І тут, мабуть, стає перед його очима міцкевичівський Конрад Валленрод, може навіть пригадуються йому слова Вєльопольського „для поляків без поляків".

Рахунок дуже складний, ризиковний і зроблений без господаря. Бо варшавські режисери відлиги так само добре його розшифровують, як і ми, і добровільно не схочуть його заплатити. Вони мають свій рахунок і куди більше шанс і можливостей від еміґрантів, витягнути з

(Закінчення на стор. 3-ій)

„ТВОРЧА" ФАНТАЗІЯ

До характеристичних прикмет північних сусідів України належить, між іншими, і — так би мовити — „тьорча фантазія". Її повно не тільки з анекдотах про цих наших сусідів, але й в їх історії, в політиці і взагалі в житті. От, наприклад, оповідає їхній генерал, як то він на фронті гнався за ворогом, аж нагло хтось стяв йому голову. Голова покотилась на землю і закричала: „Зачекай, зачекай!" Генерал вернувся, вхопив свою голову, посадив її знову собі на плечі і знову погнався за ворогом... Це — вияв їхньої „творчої фантазії", і вони її практикують за всіх режимів і в усіх обставинах. Правда, таку „фантазію" люди звикли дещо інакше називати, але це справи не змінює.

Цих своїх прикмет не позбулись, виходить, і наші с п і в г ромадяни північно-сусідського походження. От, наприклад, наприкінці серпня в нюйоркському „Новому Русскому Слові" появилась стаття редактора цього часопису п. М. Вейнбавма про виступ у Дорадчому Комітеті Національностей, що існує при Національному Республіканському Комітеті, представника російської групи п. Л. Ніколаєвського, який „ворогів своїх посоромив".

На вступі до цієї статті п. М. Вейнбавм пише, що „Новоє Русскоє Слово" завжди „охоче повідомляє про успіхи росіян в Америці", бо „відзначати такі досягнення корисно, вони служать як приклад, підбадьорюють і заохочують".

Яким же прикладом в даному разі росіян в Америці підбадьорюється і заохочується?

А ось яким. На одному з засідань згаданого вище Комітету Національностей, коли „українці-галичани" запропонували внести в республіканську плятформу пункт про признання незалежности України, пише М. Вейнбавм, вони натрапили на рішуче заперечення збоку представника російської групи Л. Л. Ніколаєвського". Докази Л. Ніколаєвського, — читаємо в цій статті, — були тим більше переконливі, що він сам українець з походження, — він родом з Полтавщини і навіть прізвище своє вимовляє з наголосом на літері „е".

А проте, пише далі М. Вейнбавм, невгамовні „українці-галичани" на переконливі докази Ніколаєвського не піддалися, і навіть милий українському вухові спосіб, яким вимовляє він своє прізвище, їх ніяк не зворушив. Вони „продовжували наполягати на своєму. І тоді Л. Л. Ніколаєвський запропонував відкласти рішення справи і дати йому можливість представити комітетові доповідь".

М. Вейнбавм повністю наводить у газеті складену з чотирьох точок і буцімто подану Комітетові доповідь Ніколаєвського. Є там про все: і про те, що „всі підвладні комуністам народи — наші друзі й союзники"; і про те, що „признання в республіканській плятформі права України на незалежність буде витлумачене як обіцянка, дана українським сепаратистам", яка „відштовхне від Республіканської партії всі інші національні меншини"; і що „така обіцянка може також спричинити відходові від республіканців широких кол американських виборців"; і що таку обіцянку совєтська влада може використати „для підсилення в російському народі націоналістичних та антиамериканських настроїв"...

Де ж пак проти такої важкої артилерії встоятись! І, звичайно, невгамовних українців-галичан подолано і посоромлено. „Виступ Л. Л. Ніколаєвського, — пише редактор „Нового Русского Слова", — завершився повним успіхом. Українські сепаратисти погодились не наполягати на своїй пропозиції..."

Що це — гумористичний фейлетон? П е р ш оквітневий жарт? Проба пера й чорнила, яка в ньому „сила? Чи може справді педагогічний екзерцис, що, як приклад, має „підбадьорювати й заохочувати" до політичної активности розсварену і бездіяльну російську еміґрацію?

Не беремося визначати літературного жанру, в якому написана стаття редактора М. Вейнбавма. У своїй власній газеті її редакторові вільно робити те, що він хоче, і писати те, що йому забагнеться.

Але в дійсності справа виглядала зовсім навпаки. Л. Ніколаєвський, що вимовляє своє прізвище на „е", ніякої доповіді на засіданні Комітету Національностей не відчитував. Зовсім таки не відчитував. І тому, природна річ, „українським сепаратистам" не було з ким і з чим погоджуватись чи не погоджуватись. А плятформа Республіканської партії, де Україну не названо поіменно, а тільки зараховано до всіх „інших" поневолених Москвою країн, визволення яких республіканці бажають, укладалася, звичайно, без огляду на представника російської групи Л. Л. Ніколаєвського. Вона віддзеркалює дотеперішню зовнішню політику американського уряду, на яку „тоже українець" Л. Ніколаєвський, треба думати, впливу не має аж ніякісінького. Тим більше, що, коли вірити редакторові М. Вейнбавмові, представник російської групи сам заявив на засіданні Національного Комітету, що „точне число російсько-американських громадян йому невідоме, що росіяни в Америці не об'єднані і що він взагалі претендує на представництво тільки тих, хто тримається однакових з ним поглядів..."

Чи не виглядає з цими „поглядами" так, як в тому анекдоті з часів, коли Керенський агітував на фронті:

— Товариші, скільки вас?

— Один.

— Ну, то глядіть, не розходьтеся, зараз підемо в наступ.

В. С-ко

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(73)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

Пробувши зиму 1915-1916 рр. у шпиталику на станиці УСС-ів, де було йому ще найкраще, Франко не схотів там бути довше й на весну перенісся до своєї віллі.

Цікаві спогади про останні хвилини Франкового життя полишила нам покійна Катря Гриневичева, яка відвідала поета в стрілецькому захисті в половині лютого 1916 р., а потім у половині квітня в його віллі.* Франко, не зважаючи на тяжкий стан свого здоров'я, довго з нею балакав. Оповідав, що його відвідують гості з того світу — Драгоманів, Шашкевич, М. Павлик... При останньому побаченні сказав: „Всім духам звелено стояти за дверима. Ніхто наді мною не знущається. Вчора увечорі був Христос. Стояв ось там при столі і ломив хліб". А коли Гриневичева, прощаючися, побажала: „Дай то Боже, щоб я вас стрінула удруге бодрішим та дужчим", Франко всміхнувся і з сарказмом сказав: — „Як се у вас легко говориться — бодріший, дужчий! Між тим я кожної хвилі готовлюся вмирати..." (ст. 527).

Годиться тут подати опис останніх хвилин великого страждальника, що його за свіжої пам'яті накреслив один із Франкових відвідувачів, Маріян Колодій.

„Приходжу — пише він. — Стукаю. „Прошу!"

— „Кланяюся пану докторові."

Хворий лежав на отомані, прикритий, подивився поважно — поволі — і по хвилі промовив:

„А се ви". — „Як пан доктор маються?" — „Ой зле маюся". — „А нема на се ради?" — „Ей, я вже до лікарів не маю довір'я." — „Чи так уже пан доктор ослабли?" — „Знаєте, стягніть мене на землю, але поволі, може буде легше". — „Але ж пощо мучитися?" — „Не питайте, стягніть!"

Я обережно виповнив його волю. Він легко стогнав. У горлі в часі розмови чути було хрипіння. За хвилю велів посадити себе на крісло. Сидів хвилю і промовив: „Знаєте, як то обдумано, без рук ані порушитися, ані поправитися. Ой, який я нещасливий, як би так моя мама мене побачила"...

— „Може пан доктор положаться на отоману, чей легше лежати, ніж сидіти".

— „Ще можу сидіти, але кажіть мені, чи я добре виглядаю нині?"

А був цілий жовто-зелений, білки в очах жовті. Приношу зеркало. Він глядить. По хвилі промовив:

— „Ви ще певно ніколи так здорово не брехали, як ось тепер." Засміявся легко й по хвилі сказав:

— „Таки конаю. Гей, кличте кого можете, всіх, всіх, ба всіх, але кличте, хто є".

Я прикликав паню, що його доглядала. Прийшла.

— „Ей, я таки вмираю". — Ще хвилю сидів. Потім сказав:

— „Таки піду до ліжка".

Ми його положили. Лежав хвилю. Потому сказав:

— „Я хочу встати. Посадіть мене на крісло".

Пані його посадила. „Ей я таки, може, не вмру, але — каже до мене — прийдіть нині до мене ночувати, конче. Добре?"

— „Добре, пане докторе, але я маю час коло 8-ої".

— „Е, прийдіть скорше, бо я готов ще вмерти".

* Див. „Над водами Лети", „Вістник Союзу Визволення України", 1917, ч. 33 (153) з 12. VIII.

ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Кінець шкільних ферій і початок нового шк. року, знову видвигає справу українського шкільництва, зокрема шкіл Українознавства. Трудноці в розвою тих шкіл значні, а чи не найбільшою перешкодою в їх розвою є байдужість батьків, одначе не зважаючи на те, сітка шкіл зростає. Під тим оглядом особливо замітна праця інспекторатів центральної і західньої частини ЗДА. Праця була тяжка, бо терен тих інспекторатів незвичайно великий, охоплює територію, від Шикаґа, Дітройту і Клівленду, аж до Лос Анджелес.

Осередком цієї шкільної сітки є Шикаґо. До інспектора Осипа Левицького належали школа при церкві св. о. Миколая в Шикаґо і дві школи в Дітройті. Школа при церкві св. о. Миколая є найбільшою школою Українознавства в Америці. Веде її згаданий вище досвідчений педагог і інсп. О. Левицький. Школа числила понад 250 учнів (иць), мала повний учительський збір та всі кляси нижчого і вищого ступня, а крім того однорічний вищий курс. Незвичайний розвій школи, між іншим, зобумовляє те, що школа має дарове приміщення в щоденній школі тоїж парафії св. о. Миколая. На жаль, не всюди знаходили наші школи того роду зрозуміння і приходилося іти в найми та платити великі гроші, хоч була вільна своя школа. Неменш гарно розвивалися дві школи в Дітройті, у двох далеко від себе положених частинах міста. Школою з повним числом кляс була школа, що нею управляв д-р Мирон Дольницький. Дуже діяльними були управа школи як і Батьківський Кружок — дуже важлива установа при кожній школі — і вони зуміли згуртувати і зацікавити шкільною справою широкі кола громадянства. Д-р Дольницький був заразом інспектором школи в Клівленді, що була під управою проф. Ждана. Це третій, дуже замітний шкільний Осередок з повним числом кляс.

В усіх тих школах вчили визначні педагоги, стан навчання був дуже високий, велика шкода, що не всі батьки розуміли вагу навчання своїх дітей українознавства. Ще багато дітей, особливо з публічних шкіл, де зовсім не чують українського слова, не користало з тих суботніх лекцій.

Найтяжчий до організації і доведення був район інсп. Василя Данилишина, У першу чергу прийшлося зорганізувати школи при менших парафіях, в самім Шикаґо. Деякі школи були вже раніш, інші щойно в цьому році ввійшли в склад інспекторату. Було тих шкіл в північній частині міста три (четверта на півночі, це згадана вище школа при церкві св. о. Миколая), і чотири на півдні міста нараховували разом 217 учнів. Інші школи того інспекторату є розкинені на величезній території, і так: Гемон (Інд.) 22 уч., Лорен (Ог.) 25 уч., Сан Пол (Мін.) 20 уч., Міннеаполіс (Мін.), при церкві св. Михаїла 43 уч., при церкві св. Юрія 14 уч.; Омага (Небр.) 37 уч., Денвер (Кол.) 20 уч., Лос Анджелес (Каліф.) 15 учнів.

В стадії організації були школи в Гренд Рапідс (Міш.), Стол (Пів. Дакота), Форт Вейн (Індіяна), Індіянополіс (Інд.), Бентон Гарбор (Міш.). Очевидно, лишень ближчі школи можна було візитувати, скликувати батьківські збори тощо. До дальших шкіл приходилося обмежитися на письмові зв'язки, висилати інструкції, заклики до місцевих установ чи окремих людей і як бачимо зі списка, й інтенсивна праця інспекторату мала успіх. Одначе ще багато наших громад не виявили достатньої ініціятиви. Може цей короткий перегляд праці в шкільній ділянці заохотить і інші громади завести школу і у себе. Потрібно лише доброї волі, ініціятиви, щоб стягнути і намовити батьків посилати діти, а приміщення на тих кілька годин і відповідний учитель — знайдуться.

М. Т.

ЮВІЛЕЙ ГЕН. М. КАПУСТЯНСЬКОГО

Мюнхен, вересень 1956 р. — Мало є в нас визначних громадських, політичних чи військових діячів, що втішалися б загальним авторитетом всіх, без різниці політичних поглядів, українців. До цих дуже нечисленних належить генерал-хорунжий Микола Олександрович Капустянський, 75-літній ювілей, якого обходили українські комбатанти й українська громада Мюнхену 2-го вересня 1956 р.

Створений для тієї цілі Ювілейний комітет комбатантських організацій об'єднав в собі всі існуючі комбатантські організації, а само відзначення-вечір, що відбувся в залі Німецького музею, стягнув понад двісті учасників, що теж давали повний вахляр українського організованого життя Мюнхену й Німеччини.

Святочні сходини відкрив голова Ювілейного комітету полк. М. Стечишин відчитанням привіту, що його прислав генералові президент УНРади д-р Степан Витвицький і попросив пп. ген. Вовка і майора Майорка дати доповіді про життя і творчість Ювілята. З короткої військової біографії, зреферованої першим доповідачем, присутні мали змогу довідатись про військове минуле генерала в загальному, тоді, коли другий доповідач зупинився на аналізі його військово - наукових праць. Про ювілята як політика і революціонера говорив інж. Бойдуник.

Велика кількість привітів, що наспіла знов же від всіх організованих клітин українського життя на еміґрації, наглядно підкреслювали, якою великою пошаною і авторитетом втішається ген. Капустянський. Кілька пісень при супроводі бандури у виконанні п. Луцева і передача квітів дітьми, закінчили ці загальноукраїнські відзначування високозаслуженого військовика.

Під час бенкету, що слідував після офіційної частини, генерала витали від різних політичних і комбатантських організацій пп.: мгр. Я. Бенцаль, ген. Дашкевич, д-р М. Коновалець, полк. А. Мельник д-р Л. О. Ортинський, ред. В. П. Стахів і сот. Угрин-Безгрішний. Слова щирого витання, пошани і сердечних побажань многих літ ціхували виступи всіх промовців, які хоча частинно були для ген. Капустянського заплатою за його труди на користь визвольної боротьби українського народу.

Н. Н.

ПОЛЬСЬКІ „ІКРОЇДИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

нього позитивне для себе сальдо. Вони вже його витягають! Цат-Мацкевич, для прикладу, пише останньо наукові і засадничі статті в варшавському „Пшеґльонді культуральнім". Він і дальше підкреслює, що не стане комуністом, що вважає судорожне настоювання режиму при соціялізмі „базуванням полового життя не на сексуальних похотях але на відчуттях пошани" і доказує, що французький парляментаризм є „цинічною грою", що сучасна Франція є зразком балаґану і „нежонду". Знов же про Англію говорить як про країну „позбавлену будь-якої уцтивости", її побут і стиль життя змальовує як: „тяжчу від олова нудоту, в якій панує простацтво і хамство естетичне". І кінчить свої виводи, що спрямовані на доказання недоцільности парляментаризму в Польщі таким акордом: „Кожного дня бачу в новій Польщі щось для мене нове, щось, що мене більше цікавить, ніж ціла Англія". Так пише нещодавний еміґраційний прем'єр, що ще і сьогодні є дописувачем офіціозу екзильного уряду (група замку — Залеський) „Тиґоднік". Більше рафінованої аґітки проти волі і за тоталітаризм варшавські режимовці не могли собі навіть вимріяти. Дістати таку поміч для збаламучення читача від не-комуніста, знатока Заходу, недавнього лідера еміґрації — успіх справді великий. Тепер уже таких мацкевичів має Варшава десятки, завтра, після пляцету „Культури", їх буде ще більше. Кожний дістане задачу і буде її сумлінно виконувати. Що на вступі задачі напише заявку „я не є комуніст" це тільки на руку режимовців, бо посилить баламутство, а про добір відповідної теми таки постараються вже редактори у Варшаві.

Розклад до споду

Тоді, коли до решток польської публіцистики і публіцистів на Заході вже закралась інфільтрація і з кожним днем більше поширюється (Мацкевіч пише в „Тиґодніку" і розкладає еміґрантів, але ця ж сама газета, як зрештою жадна інша польська еміґрантська публікація, не має дебіту в Польщі) поведено тонку кампанію за скомпромітування Армії Крайової, Бора-Коморовського і цілого руху спротиву. Це завдання дістав ніхто інший тільки нещодавно звільнений (після одинадцяти років в'язниці) останній командир АК (після арешту ген. Окуліча) полк. Ян Ржепецький. Зараз же після звільнення, навесні цього року, він взявся до писання спогадів, що появились тепер в польській пресі в краю п. з. „Говорить документ". Ключ його виводів, попри нищівну критику Бора-Коморовського, є ствердження: майбутня Польща мусить піти на ліво. Збіг обставин чи якийсь припадок схотів, що теж нещодавно видав в Англії свої спогади кол. маршал англійської фльоти п. з. „The central blue" в яких дуже критично висловлюється про польське підпільне керівництво і подає, що Бор-Коморовський звернувся був з проханням до англійців, в дні вибуху варшавського повстання збомбардувати Краків, Лодзь і околиці Варшави. Під заголовком: „Хотів і Краків перетворити на звалища" понесла режимова преса вістку по цілому краю, а на еміґрації взявся паплюжити провід повстанців той же сам „Тиґоднік". В обидвох випадках йде про підкопання авторитету людини, що саме ввійшла до Ради Трьох і ще до останніх днів втішалась загальною пошаною і симпатіями. Тепер роблять з нього військового матолка, нездару і безвідповідального типа, що гірше від німців хотів знищити „колєбку культури польської".

Польське „ікроїдство" є вже сьогодні поважним фактором і є всі дані на те, що до його кульмінаційної точки ще далеко. Протидія проти нього — майже ніяка, дезорієнтація велика, гребля прорвана і чиста вода все більше каламутиться брудною.

Турнір відбиванки на Союзівці

На закінчення літнього спортового сезону на Союзівці запрошено туди на 15. і 16 вересня українських відбиванкарів східніх стейтів змагатися за чашу Українського Народного Союзу. До турніру, що почнеться вже в суботу 15. вересня о год. 2-ій пополудні, зголосили досі свою участь наступні клюби: УСТ „Тризуб" — Филаделфія, УСК Ню Йорк, УСТ „Скала" (СУМА) — Нюарк, УСТ „Стріла" — Трентон, та УСК „Беркут" — Перт Амбой. В другому дні турніру, в неділю, приглядатимуться відбиванковим змаганням маси глядачів, бо в цей день відбуватиметься на Союзівці великий осінній фестин з цікавою різнородною програмою. Саме одною з точок програми будуть кінцеві гри відбиванкового турніру та святочне вручення переможцеві чаші У. Н. Союзу.

ЄВГЕН ДЕСЛАВ ДІСТАВ ПОЧЕСНИЙ ДИПЛОМ НА ВЕНЕЦІЙСЬКОМУ БІЄННАЛЕ

Дирекція Міжнародного Кіно-Фестивалю Венеційського Бієннале 1956-го року нагородила Євгена Деслава почесним дипломом за визначні артистичні якості його фільму „Образки в неґативі". Євген Деслав — це перший українець, який дістав нагороду Венеційського Кіно - Фестивалю впродовж його 17-річного існування.

● Одна жінка з Ноксвіллу, Теннессі, о 5-ій годині ранку зателефонувала до поліції, що не може ввійти до дому, бо ключ від нього залишився в авті, а авто хтось украв. Поліція знайшла ключ, авто і її чоловіка, який сидів в тюрмі за те, що їхав автом в п'яному стані.

УВАГА ДЖЕРЗІ СИТІ! ◄

Навчання в „Рідній Школі" в шк. році 1956/57 розпочинається в суботу, 15-го вересня 1956, о год. 8:45 зранку в приміщенні Публічної Школи ч. 16 при Sussex Street.

Просимо всіх Ватьків, що мають діти в шкільному віці, прислати або привести своїх дітей на означений час до школи. — В цьому часі приймаємо також вписи дітей до першої кляси.

Управа Т-ва „Рідна Школа"

Український Літ.-Мистецький Клюб В НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
ВІДКРИТТЯ ОСІННЬОГО СЕЗОНУ
відбудеться
У П'ЯТНИЦЮ, 21-го ВЕРЕСНЯ
ВЕЛИКОЮ ЦІКАВОЮ ПРОГРАМОЮ.
Початок о год. 7:30 вечора,
А 12-го ЖОВТНЯ У НЕДІЛЮ
відбудеться
10-й ювілейний Літературно-Мистецький ЯРМАРОК
► Подробиці пізніше. ◄

Увага! Вунсакет, Р. Ай., і Околиця! Увага!
СЕСТРИЦТВО ПРЕЧ. ДІВИ МАРІЇ
— влаштовує —
ПІКНІК
в неділю, 16-го вересня 1956 р.
(SUNDAY, SEPTEMBER 16, 1956)
о годині 2-ій по полудні
на ПАРОХІЯЛЬНІЙ ПЛОЩІ, 74 Harris Ave.
Запрошуємо місцевих і позамісцевих Громадян.
Українська оркестра, смачний буфет за що ручить —
Уряд Сестрицтва

ІНФЛЯЦІЯ обезцінює Ваші ощадності, ціни йдуть вгору, а вартість Ваших грошей меншає. Охороніть Ваш тяжко зароблений гріш перед нищівною силою інфляції, інвестуючи в акціях таких підприємств як General Motors (авта), Du Pont (хемічна індустрія), Westinghouse (електричні приладдя), RCA (радіо і телевізії), ALCOA (алюміній), American Telephone and Telegraph Co. (телефон і телеграф), і т. д. за посередництвом
ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ
(MUTUAL FUNDS)

За докладнішими інформаціями в українській і англійській мовах, просимо виповнити і вислати поданий внизу купон. Інформації дасмо безкоштовно та без будьяких зобов'язань з Вашої сторони.

Увага ОНІО! Нашим представником в стейті Огайо є пан
LEV DUBAS
2669 West 14th Street Cleveland 13, Ohio
Tel.: TO 1-1547

Ім'я ....
Прізвище* ....
Вік ..... Тел. ....
Адреса ....
....

KING MERRITT & CO. Inc.
Foreign Language Dept. (Ukrainian)
391 Grand Avenue,
Englewood, New Jersey
Tel. LOwell 7-0103
MUrray Hill 8-8840

Пластова Станиця та Кружок Пластприяту в Ню Йорку
запрошують всю Українську Молодь на
ПЕРШІ ПЛАСТОВІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ
які відбудуться
в неділю, 30-го вересня 1956 р.
о годині 6-ій веч.,
у великій залі Укр. Нар. Дому в Ню Йорку.

Осередок СУМА ім. ген. хор. Т. Чупринки та старша Група Юнацтва СУМА Відд. „Канів", в Ню Йорку
— влаштовує —
ВЕЛИКУ ОСІННЮ ЗАБАВУ
в суботу, 15-го вересня 1956 р.
в залі УНДому при 142, Друга Евню, Ню Йорку,
на яку має честь запросити все Громадянство.
До танців знову гратиме найкраща українська оркестра В. БОСОГО.
Рефрени співають „ТІ ТРИ".
Під час забави багато несподіванок.
Початок о год. 8-ій вечора.
Смачний буфет під зарядом юначок СУМА.
За забаву ручить — Комітет

ОЩАДЖУЙТЕ СЬОГОДНІ
так щоб мати завтра...
Цей знак запевняє забезпечення ►
платимо 3½% дивіденди

Trident Savings & Loan Assn.
1935 WEST 51st STREET, CHICAGO 9, ILL.
GRovehill 6-4711
ПЕТРО ПУЦІЛО, Екзекутивний Директор.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД
ПОЧАВ СВІЙ ДІЛОВИЙ РІК.
Перед нами — великі завдання!
●
Всі виконуймо сумлінно нашу повинність!
Національний Даток надсилайте:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Sta., New York 7, N. Y.

ПЕРША ОСІННЯ АТРАКЦІЯ:
Великий Союзовий Фестин
що його влаштовують
Відділи Українського Народного Союзу Метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі
В НЕДІЛЮ, 16-го ВЕРЕСНЯ 1956
на СОЮЗІВЦІ
Оселі УНСоюзу в Кетскильських горах біля Кергонксон, Н. Й.
У ПРОГРАМІ ФЕСТИНУ:

ВИСТУП КВАРТЕТУ „БАНДУРА" (Галина Хамула, Люба Ткачук, Володимир Юркевич і Роман Левицький) та АНСАМБЛЮ (24 особи) БАНДУРИСТІВ, вибір МІСС СОЮЗІВКИ на 1957-ий рік (з правом однотижневих безкоштовних вакацій на Союзівці) балетний виступ та багата і різноманітна ФЕСТИНОВА ПРОГРАМА („стовп щастя", „колесо щастя", биття горшків, перегони в мішках, „ворожка", спортові змагання і т.п.) в повному заряді ПЛАСТУНІВ, на виховні цілі яких призначений і весь прибуток з цієї програми.. До танців і забав приграватиме оркестра „АМОР". В суботу ввечорі, 15-го вересня, танці і забави при оркестрі „АМОР". Нічліг з суботи на неділю треба замовляти наперед.

У спортовій частині **ТУРНІР ВІДБИВАНКИ** українських команд східніх стейтів за чашу УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.
(Турнір почнеться ще В СУБОТУ, 15-го вересня о год. 2-ій по пол.)

Чарівна передосіння природа СОЮЗІВКИ та великі відпочинкові і розвагові можливості уможливлять усім провести безжурно час, а відома із своєї незрівняної якости кухня СОЮЗІВКИ та спеціяльні буфети з гарячою і холодною перекускою напевно задовольнять кожного.

ПРИЇЖДЖАЙТЕ НА СОЮЗОВИЙ ФЕСТИН НА СОЮЗІВЦІ: ПРИЇЖДЖАЙТЕ ЗУСТРІТИ ЗНАЙОМИХ ТА ВЕСЕЛО, БЕЗЖУРНО І КОРИСНО ПРОВЕСТИ ЧАС СЕРЕД ПРЕКРАСНОЇ ПРИРОДИ НА ЧУДОВІЙ ОСЕЛІ! ВІДСУТНІСТЬ ЗВИЧАЙНОГО ВАКАЦІЙНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО РУХУ НА ДОРОГАХ ЗАПЕВНЯЄ ВАМ ВИГІДНУ, ШВИДКУ І ПРИЄМНУ ЇЗДУ! ПРИЇЖДЖАЙТЕ АВТОМОБІЛЯМИ ТА ОРГАНІЗУЙТЕ ПРОГУЛЯНКИ АВТОБУСАМИ!

► НЕМА ТО ЯК НА СОЮЗІВЦІ! ◄

УВАГА! В суботу, 15-го вересня 1956 р. на площі SCHUETZEN PARK, North Bergen, N. J.
відбудуться **ТОВАРИСЬКІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ** між
С.К. „УКРАЇНА" — ТОРОНТО — У.С.К. НЮ ЙОРК

Доїзд на площу: автобусом ч. 67 з Port Authority Bus Terminal — 42nd St., їхати до перестанку: Hudson Blvd. та 32nd St., North Bergen, N. J.

Проситься Шановне Громадянство численно явитися на площу та гідно повітати наших канадійських Гостей.

—: Початок змагань о годині 4:30 по полудні. :—

ПЕРЕДМАТЧ:
Година 2-га по пол. — У.С.К. — новаки — ДЖЕРМЕН - ГАНҐЕРІЄН — (Knaben)
Година 3-та по пол. — У.С.К. — резерва — ПАССАЙК С.К. — резерва.

В неділю, 16 вересня „Україна" гратиме проти "N. Y. Hungarians" на Метрополітан Еве., в Брукліні
Початок о годині 3:30 по полудні.

● ПРАЦЯ ●
• HELP WANTED—MALE •

TOOLMAKERS—МАШИНІСТИ

Першоклясні до прецизійної роботи. Небувала нагода для аванcу. Всі компанійні користі. Надчисельні години. Постійна праця.

HENRY MILLER INDUSTRIES
675 Garfield Ave., Jersey City, N.J.
HEnderson 4-4200 (N.J.)
JUdson 6-2070 (N.Y.)

М'ясарська Спілка „ПОДІЛЛЯ"
103 Ave. "B" в Ню Йорку
пошукує на стало
РОБІТНИКА до КРАМНИЦІ
З побажанням, щоб визнавався дещо на рубанню м'яса.
Платня згідно з умовою.

● До винайму кімнати ●

Miami, Florida

• Маємо до винайму умебльовані апартаменти з кухнею, з начиннями до варення, столовим накриттям — на тиждень $25 або $75 місячно.

Mr. & Mrs. FRANK TARANDA
684-692 N. E. 85th Str.
Miami 38, Fla.
Tel. Plaza 8-1078

Miami, Florida

Маємо кімнати до винайму.
Пишіть або їдьте просто до:
Mr. & Mrs. M. SZPAK
257 N. E. 17th Terrace, Miami 32.
Florida. — Phone 82-2692

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

● НАУКА ●

Зголошення на
КУРС ТЕХНІЧНОГО КРЕСЛЕННЯ
у ФІЛАДЕЛФІЇ
приймає щоденно книгарня Кооп. „Базар".
Курс триватиме ВІД 15 ВЕРЕСНЯ до 31 ГРУДНЯ ц. р., двічі в тиждень вечором.

Українське Спортове Т-во „Чорноморська Січ" в Нюарку влаштовує
з нагоди відкриття сезону копаного м'яча
Перші Осінні ВЕЧЕРНИЦІ
В СУБОТУ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1956 Р.
у власній залі при 506-508 — 18th Ave., Newark, N. J.
Початок о год. 8-ій веч. — Музика Б. Гриняка.
Вступ $1.50. — Буфет у заряді жіночої спортової ланки.
Перед Вечерницями о год. 7-ій в залі „Чорноморської Січі", відбудеться ПРИЙНЯТТЯ для Гостей — Змагунів і Проводів СК „Україна" Торонто і УСК Ню Йорку

Увага! Сиракюз і Околиця! Увага!
Організація Державного Відродження України (ОДВУ) Відділ в Сиракюз, Н. Й.,
запрошує все Українське Громадянство на
ДОПОВІДЬ
відомого українського націоналістичного діяча редактора „Українське Слово" в Парижі
О. ЖДАНОВИЧА
під наголовком:
„Партизанська боротьба і її перспективи"
Доповідь відбудеться
В НЕДІЛЮ, 16-го ВЕРЕСНЯ 1956 Р.
в Укр. Народнім Домі о год. 7-ій вечора.
ПРИХОДЬТЕ МАСОВО!
Управа ОДВУ Відділ 9

Дитячі видання ОПДЛ для дому й школи
ДРУГЕ ВИДАННЯ
відомої і єдиної ілюстрованої географії України для дітей і молоді Ю. Тищенка
УКРАЇНА ЗЕМЛЯ МОЇХ БАТЬКІВ
Нові численні фота з України. — Ціна дол. 1.25.
Нове видання ОПДЛ —
„ЛІСОВІ КАЗОЧКИ"
О. Іваненко про природу України з ілюстраціями мистця М. Левицького. — Ціна дол. 0.50.
В друку казка І. Наріжної
„ЯК ПАНАС НА УЗЛІССІ КІЗКУ ПАС"
— розкішне видання з кольоровими ілюстраціями мистця Е. Козака.
Давніші видання ОПДЛ на замовлення.
Головний склад:
"ARKA", 575 Queen St., W. Toronto, Ont., Canada.
• ЖАДАЙТЕ У ВСІХ КНИГАРНЯХ! •

Найкраще вчитися української мови
З ТАКИХ ПІДРУЧНИКІВ:

1. Б. Романенчук: Українська мова, грам. і правописні вправи для II. року навчання української мови, ч. I. $0.85
2. Б. Романенчук: Українська мова, грам. і правописні вправи для III. року навчання української мови, ч. II. 1.00
3. Б. Романенчук: Українська читанка для III. року навчання української мови 1.50
4. Б. Романенчук: Українська читанка для II. року навчання української мови 1.50
5. Б. Романенчук: Українська читанка для IV. року навчання української мови 1.75
6. К. Кисілевський: Граматика української мови для школи й самонавчання 0.75
7. В. Радзикевич — К. Кисілевський: „Промінь", українська читанка для 5-6 кл. 2.50

Адреса Видавництва:
WYD. SHK. RADA, 838 N. 7th St., Phila. 23, Pa.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
найбільший український
СПІВАНИК
ЛІРА — СУРМА
606 Пісень. — 625 сторін.
• На кожній сторінці інший взірець.
Книжка 6x9 в гарній твердій оправі з золотим витиском.
Оформлення і обкладинка
Славці Сурмач.
Пісні з повним текстом і нотами. Найстарші народні та новіїші стрілецькі.
Надається в хаті і в гурті, щоб краще розуміти пісні на платівках.
• Купуйте на дарунки своїм і чужим.
Ціна $5.00.
SURMA
11 EAST 7th STREET
NEW YORK 3, N. Y.

Короткі Вістки

● Під час тайфуну, який шалів у минулу неділю над Японією, на одному з островів Кію-Шу евакуйовано з пошкоджених домів 20,000 осіб. 245 будинків цілком знищено, 2,200 пошкоджено. З американської бази в Окінаві пропало під час хуртовини 36 великих військових стежних собак. Попереджено, щоб люди не виходили на вулиці, поки всі собаки не будуть зловлені. 11 американських вояків, які купались в морі, несподівано заскочені тайфуном, втопилися.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. І ОКОЛИЦЯ!
Сестрицтво при Українській Католицькій Церкві
запрошує на
ПІКНІК
неділя, 16. вересня
1956
Початок год. 2-га
на парохіяльній площі — Самер Стр.
(Вразі дощу пікнік в залі).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Б-во Димитрія Відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го вересня о годині 3.30 по пол в церковній залі. Проситься всіх членів прийти і вирівняти свої вкладки. — М. Брус, предс.; В. Заґвойський, кас.; Д. Мушастий, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. вересня, о год. 7-ій веч. в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Тримісячні збори Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 142 відбудуться в суботу, 15-го вересня о год. 7:30 веч., в залі УНДому, 214-216 Фултон вул. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори бо є важні справи до рішення. Буде звіт контрольної комісії. Свято Патрона Братства. Численна участь членів в Союзовім Фестині на Союзівці дня 16-го вересня. Вписуйте в члени нашої організації своїх приятелів та їх дітей. Довгуючих членів просимо вирівняти свою залеглість. — М. Маркович, прд.; Е. Поливчак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка Відд. 156, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в п'ятницю, 14-го вересня, о год. 8:30. На зборах буде велика несподіванка для всіх членів. Хто не буде присутній, щоб потім не жалував. — Н. Іщук, пред.; В. Ткач, кас.; В. Новак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Б-во св. Василія Відд. 339 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. вересня, о год. 7-ій веч., в домі Укр. Громади при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх членів прийти і вирівняти членські вкладки, а також і обговорення інших справ. — Т. Тренич, пр.; М. Палько, кас.; С. Лупацій, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Повідомляється членів „Любов" Відд. 414, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го вересня, зараз по вел. Службі Божій. Минулого тижня секретар повідомив кожного члена, щоб дати згоду чи наше Т-во пожертвує $300 на УНДім. Ваш голос є конечний. Просимо повернути ці почтові картки зараз до секретаря або прийти на збори, щоб управа не брала на себе відповідальности. Проситься також точно вплачувати місячні вкладки. — К. Стасюк, предс.; М. Сова, фін. секр.; М. Хомета, кас.; В. Гіна, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Звичайні місячні збори Б-ва св. Юрія Відд. 239 відбудуться в суботу, 15-го вересня, о год. 5 до 7 по пол., в домі Укр. Амер. Горожан при 847 N. Franklin. — Д-р В. Галан, предс.; М. Ковальчук, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори С-ва Преч. Діви Марії Відд. 259 відбудуться в неділю, 16-го вересня, в церковній залі, 4952 S. Paulina St. о год. 1:30 по пол. — П. Трусяк, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ. Відд. 206, відбудуться в суботу, 15-го вересня, в параф. залі при 74 Геррис Евеню, о год. 7-ій веч. Просимо всіх членів прибути, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Вписуйте своїх дітей і знайомих в ряди членів УНСоюзу. — М. Чагарин, пр.; І. Кокольський, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ Відд. 342 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 серпня, о год. 2-ій по пол., в церковній залі. Проситься усіх членів явитись на час. Просимо приведіть нових членів, а також дітей. — Гр. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

• BUSINESS OPPORTUNITY •

ГРОСЕРНЯ
і ДЕЛІКАТЕСЕН
на продаж

добре вироблений бизнес, далеко від маркетів. Також продається гаряча кава і канапки. Надається для спільників. Голоситись на адресу:
218 E. 5th St., New York City

УВАГА! БУВШІ БЕН-МЕТІРЦІ!

Вислід збірки для п. Н. Глинської, Сарсель, Фр.

М. Вілоскірка $5, П. Гордійчук $10, І. Журжа $5, Р. Кміцикевич $7, М. Мазур $5, А. Мамчин $3, Р. Пашковський $10, А. Пашковський $5, С. Тимяк $10, М. Ціпко $5, С. Шаргун $5. — А. Мамчин зібрав від: Г. Давид 1, В. Зелик 1, М. Пасіка 2, Т. Сорочинський 1.

Разом $75.00.

Ініціятори збірки в імені п. Н. Г. щиро дякують усім жертводавцям.

А. П., П. Г.

● КНИЖКИ ●

АРКА,
48 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку
(тел. GRamercy 3-3550)
ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ
(Для шкіл знижка.)

● ШУКАЄ ПРАЦІ ●

Теодор УГРИН фахівець випалювання вугілля із дерева „чаркол" пошукує такої праці. Хто потребував би такого випалюча „чаркол", прошу голоситись на адресу:
THEODOR UHRYN
R. D. 1, Randall, N. Y.
Phone Glen, N. Y. 440

● РОЗШУКИ ●

МАКСИМЯК ЯРОПОЛК
Маю відомості з рідних земель про Марусю.
Пишіть на адресу:
MARIE WASYLYK
Schaerding a/Inn.
Bahnhofweg 24, Austria O. Oe.
Закордонні часописи прошу про передрук.

Ярослав і Дарія
ПРИДАТКЕВИЧІ
просять Рідних і Знайомих відгукнутися на адресу:
JAROSLAU PRYDATKEWYTSH
Coixa postal 1340,
Curitiba - Parana
Brazil

Теодор ВУГРИН пошукує Православного священика Отця Теодора БІЛЕЦЬКОГО. Хто знав би про нього, або прошу Отця зголоситися на мою адресу:
THEODOR WUHRYN
R. D. 1, Randall, N. Y.

Пошукую свого краяна Юрія ЧОРНІЯ родом із Берегомета, Буковина, який мав перебувати в Ню Йорку. Хто знав би про нього або він сам прошу ласкаво голоситись на цю адресу:
THEODOR WUHRYN
R. D. 1, Randall, N. Y.

Пошукую Юра ХЛИСТУНА, який 1949 р. виїхав з табору Швабах к. Нюрнберґу до ЗДА, Івана Громіка В., який також 1949 р. виїхав з таб. Швабах до ЗДА та Трофима І. Холодженка, що в 1949 р. виїхав до Америки з табору Ерлянґен. Голоситись: Simon MOROS, 6 Watkins Ave., Perry, N. Y. — Заграничні часописи прошу про передрук.

Юстина ШУЛЯК з Мединець пошукує Михайла і Івана ШУЛЯКА. Хто знав би про них або вони самі, просимо зголоситись на таку адресу:
3136 Magee Avenue
Philadelphia, Pa.
Tel. MA 4-3577

Пошукую Марину ДЗЯДУШЕК з Коровець, пов. Тернопіль. Хто подасть мені її адресу, дістане 5 дол., або вона сама якщо напише до мене, дістане свою грошову належитість.
PAUL BAZIUK
2305 E. Almond St.
Philadelphia 25, Pa.

1. The first thing you'll notice is the way an extra phone *saves you steps*. Suddenly the telephone is always handy. Answering and calling is easy.

2. Being able to make calls in *private* is another benefit an extra phone brings. Teen-agers love this. And it's often important to Dad for his business calls.

3. Another welcome advantage—especially with a bedside phone—is the feeling of *security* it brings. You sleep better just knowing it's there.

Extra home phones are available (at 75¢ a month each) to help you enjoy easier, more convenient telephoning. To order—or for more information—just phone your Service Representative at the Telephone Business Office.

NEW JERSEY BELL TELEPHONE COMPANY

• РІЗНЕ •

Українська взуттєва крамниця
"KARPATY SHOES"
153 SECOND AVE. (bet. 9 & 10 Sts.), NEW YORK CITY
Tel.: ALgonquin 4-1893
• поручає добірне і доброякісне взуття для всієї родини по догідних цінах. Взуття на шкіряних підошвах і походить від відомих американських фірм або з закордону.

ЛІКИ
(Rimifon, Penicillin, Streptomycin, etc.),
висилається до всіх країн Европи.
Мито оплачується тут. Ґарантія достави.
• СПЕЦІЯЛІСТИ ЕВРОПЕЙСЬКИХ РЕЦЕПТ. •
Пишіть або телефонуйте:
B. FELDMAN PHARMACY
111 Ave. A & 7th St., New York City — Tel. OR 7-5980

УКРАЇНСЬКІ ФОНОГРАФІЧНІ ПЛАТІВКИ
Заходіть або пишіть по українські й другі платівки. Висилаємо платівки по цілому світі. Пишіть щодня по український каталог платівок.
FOREIGN RECORD EXCHANGE
2219 West Chicago Avenue, Chicago 22, Ill., U.S.A.

ПРОДАЄМО комплетну ШКІРУ на верхи і шкіряні додатки для шиття нових або направи чобіт і черевиків (спеціяльно на експорт). — Дуже поміркованi ціни.
WORTH STREET LEATHER CO.
160 Park Row (1 Bl. n. of B'klyn Bridge) New York, N. Y.
Відкрито цілий тиждень включаючи неділю — закрито в суботу.

Увага! Нюарк, Н. Дж., і околиця! Увага!
► У МІСТІ НЮАРКУ ВІДКРИТА НОВА ◄
КРАМНИЦЯ ДЛЯ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
► ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ. ◄
United Package Express Co.
305 Market Street, Newark 5, N. J. — (near P.R.R. Station)
Mitchell 3-4067 — MArket 3-2277

• Висилаємо поживу, нову і ношену одежу, суконні, шкіряні і текстильні вироби, медикаменти і т. п. Вишліть своїм рідним і знайомим!
• Пакунки будуть доставлені до місця призначення протягом шости тижнів. Посилки вислані повітряною поштою будуть доручуватися протягом 7-10 днів.
• Висилаючий одержить особисту посвідку від відборця пакунка. Пакунки доставляємо на пошту до 24 годин. Висилки пакунків і доручення ґарантується.
• Всі посилки повнотою оплачується тут включно з митом. Той, що одержить пакунок не буде нічого доплачувати.

КАНЦЕЛЯРІЯ ВІДКРИТА КОЖНОГО ДНЯ ВІД 9-ої ГОД. РАНКУ ДО 6-ої ГОД. ВЕЧОРОМ.
В СУБОТУ ВІД 9-ої РАНО ДО 4-ої ГОД. ПО ПОЛУДНІ.
United Package Express Co.
PACKAGES SENT TO ALL PARTS OF EUROPE
305 Market Street, Newark, N. J.
Тел.: (Newark) Mitchell 3-4067 — MArket 3-2277
(Біля Пенсильвенія станції в місті Нюарку).
Принесіть це оголошення зі собою, заощадите $2.00.

МИХАЙЛО КАНЮК
Погребник
KANIUK
CHICAGO FUNERAL HOME
2321 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois
Phone: ARmitage 6-4575
Похоронне заведення існує вже понад чверть сторіччя.

УВАГА! РАЧЕСТЕР І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
КРАМНИЦЯ ДЛЯ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ
Висилаємо:
ПОЖИВУ, НОВУ І НОШЕНУ ОДЕЖУ, СУКОННІ, ШКІРЯНІ І ТЕКСТИЛЬНІ ВИРОБИ, МЕДИКАМЕНТИ і т. п.
Висилаючий одержить особисту посвідку від відборця пакунка. — Висилки пакунків і доручення ґарантується. — Всі посилки повнотою оплачується тут, включно з митом. — Відборець пачки не платить нічого.
► Також висилаємо пачки до Польщі за посередництвом „ПЕКАО". ◄
• Крамниця відкрита кожного дня від год. 9-ої ранку до 9-ої год. вечором. •
Наша адреса:
EASTERN PACKAGE EXPRESS CO.
324 HUDSON AVENUE, ROCHESTER 5, N. Y. — Tel.: BAker 5923

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 3737, Тубільці не рятуються.

— Міло пожав те, що посіяв, — сказала сама до себе мавполюдина. Тоді вона промовила до Барнарда: — Слони вже заспокоїлися... Ходімо далі до узбережжя.

— Але ж ми не маємо тубільців, — сумно промовив молодий чоловік. Тарзан засміявся: — Дивись!

Він заспокійливо закликав в діялекті „сваґілі", і тубільці, один за одним, вискочили з хащів, а з ними явилась і маленька Рікі.